

Meer bereik en structurele deelname voorschoolse educatie

Themabijeenkomst 20 april 2023

Aanleiding

Hoe staat het met het bereik van de voorschoolse educatie (VE)? Missen we kinderen bij de indicering? En weten ouders de VE-voorzieningen te vinden als hun kind daarvoor in aanmerking komt? En als het kind een plaats heeft, wordt die plaats dan ook goed benut?

Het Ondersteuningstraject VE-aanbieders organiseerde een themabijeenkomst over push en pull factoren rond bereik en deelname VE, inclusief aandacht voor no show (niet structureel afnemen van alle vier dagdelen VE).

De centrale vraag van deze themabijeenkomst was: *Wat kunnen we doen om het bereik en de deelname zo groot mogelijk te maken?*

Programma

- Korte inleiding over het belang van een zo groot mogelijk bereik en structurele deelname aan VE.
- De rol van de Inspectie van het Onderwijs binnen de VE en de resultaten van de jaarrapportage LEA/VVE toe.
- Een inblik in de praktijk van KindeRdam (Rotterdam) en Peuteropvang Heerlen.

Welkom

Er zijn 90 deelnemers vanuit gemeenten en VE-aanbieders. Ernst Radius heet iedereen van harte welkom. Hij licht de achtergrond van het inspiratiecollege toe binnen het kader van GOAB.

www.goab.eu

Bereik VE

Carla Bienemann geeft een korte inleiding op het thema bereik.

Voor de effectiviteit van VE zijn zowel de kwaliteit als de kwantiteit van belang. Het is dus belangrijk om in te zetten op een zo groot mogelijk bereik. Vaak is het bereik ook onderdeel van de Resultaatafspraken die gemeenten en VE-aanbieders maken.

In de aanloop naar deze themabijeenkomst is een uitvraag over het (non-) bereik gedaan in de panels van VE-aanbieders en gemeenten. De no-show (wel een plaats, geen volledig gebruik) is in deze uitvraag niet meegenomen. Uit de reacties lijkt er –op enkele gemeenten na- geen sprake te zijn van een dalende trend. Wel worden oorzaken genoemd waardoor niet alle VE-kinderen bereikt worden:

1. Wel doelgroep, geen VE-indicatie
  - te weinig menskracht bij CB;
  - ouders komen niet naar CB;
  - ouders mijden zorg;

2. Wel VE-indicatie, geen plaatsing

- ouders willen geen 'stigma'
- principiële reden (levensovertuiging, cultuur)
- onbekend met aanbod
- te ingewikkeld, te duur, toeslagen-affaire

VE-aanbieders en gemeenten doen veel om het bereik te verhogen. Denk daarbij aan;

- Aanbod vergroten (subsidie voor nieuwe VE-groepen, VE-aanbod in iedere wijk / kern)
- Bekendheid van het aanbod vergroten (reclame, peer-to-peer, VE-binnen kdv)
- Deels gratis, of aanvullende financieringsmogelijkheden
- Administratief 'gemakkelijk maken', ouder bij de hand nemen
- Actieve benadering (na bellen, inzet consultants en ambassadeurs, huisbezoek)
- Verstevigen van samenwerking tussen partijen rondom jong kind

Inspectie van het Onderwijs

- *Powerpoint presentatie (PPt) bijgevoegd.*

Danielle Heesbeen geeft een toelichting op de werkwijze van de IvhO.

De IvhO is verantwoordelijk voor interbestuurlijk toezicht op de gemeenten; hoe voeren ze hun taken op het gebied van het gemeentelijk onderwijsachterstandenbeleid uit en voldoen ze daarmee aan de wettelijke eisen. Dat zijn: hanteren van een duidelijke doelgroep-definitie; zorgen voor voldoende aanbod; afspraken maken over de toeleiding.

Het toezicht gaat langs drie lijnen: stimuleren via gesprekken; risico-gestuurd toezicht om kwaliteit te waarborgen; landelijke rapportages en themaonderzoeken.

Daarna zoomt Danielle in op jaarrapportage vve/Lea 2021. Zie:

<https://www.onderwijsinspectie.nl/documenten/publicaties/2022/12/21/factsheet-jaarrapportage-lea-vve-2021>

Deze rapportage wordt gebaseerd op gegevens die gemeenten zelf aanleveren. Wat VE betreft wordt er gekeken naar het aantal beschikbare VE-plaatsen in relatie tot het aantal doelgroepkinderen, en naar het aantal deelnemende kinderen in relatie tot het aantal doelgroepkinderen.

In de chat wordt opgemerkt dat de rapportage 2021 betreft, en dat er inmiddels weer wachtlijsten ontstaan.

Uit de jaarrapportage blijkt dat het gemiddeld bereik rond de 80% ligt, met uitschieters naar boven (meer dan 90%) en naar beneden (rond de 65%). Er zijn in veel gemeenten ruim voldoende VE-plaatsen, maar 23% van de gemeenten heeft onvoldoende plaatsen in relatie tot het aantal doelgroepkinderen.

Er is geen beeld van oorzaken van de verschillen. IvhO gaat komend jaar in gesprek met de gemeenten die laag bereik en/of onvoldoende aanbod hebben.

Aanpak KindeRdam in Rotterdam

- *PPt bijgevoegd.*

Carienke de Jong-Kegel (orthopedagoog en manager) en Carine van der Horst (programmamanager bereik) vertellen dat in Corona-tijd een terugloop in bereik optrad, die zich niet echt lijkt te herstellen. Extra inspanningen zijn nodig. Daarom ontwikkelen ze een programmatische aanpak langs drie lijnen:

- Onderzoek: gebiedsanalyses om de oorzaken van het gedaalde bereik in kaart te krijgen,
- Toeleiding: maatregelen/acties ontwikkelen
- Innovatie aanbod: het VE-aanbod beter laten aansluiten bij behoeften van ouders

Het programma wordt gefinancierd door de gemeente Rotterdam.

De eerste lijn (onderzoek) is de basis voor de andere twee programmalijnen. Uit de gebiedsanalyses blijkt o.m.:

- Meer werkende ouders, waardoor de VE-peuteropvang qua tijden niet (meer) goed aansluit
- Achterstanden in indicering door Corona
- Administratieve lasten te ingewikkeld voor ouders
- Geen vertrouwen bij ouders in het systeem
- Veel wisselingen bij sociale teams etc.

Uit onderzoek in Rotterdam blijkt dat de kinderdagverblijven wachtlijsten hebben, de peuteropvang niet. Er wordt nu gekeken of een verlengd aanbod peuterscholen (aansluiten bij de schooltijden) mogelijk is. Daarnaast wordt ook gekeken hoe kinderen met een extra zorgvraag naar een ander aanbod geleid kunnen worden.

De aanpak in Rotterdam is mogelijk door financiering vanuit de gemeente. Er wordt gebruikgemaakt van 'budgetruimte' doordat de deelname van VE-kinderen lager ligt dan geraamd. In de chat wordt opgemerkt dat er zeer grote verschillen in financiën zijn tussen de verschillende gemeenten. Hierdoor is het bevorderen van het bereik soms niet haalbaar omdat er geen middelen zijn voor eventuele onderzoeken en extra activiteiten. De grote verschillen tussen gemeenten (doelgroepdefinitie, financiering, regelingen voor ouders die geen aanspraak kunnen maken op KOT) is sowieso niet bevorderlijk voor het bereik.

Aanpak Peuteropvang Heerlen

- *Ppt bijgevoegd.*

Ingrid van den Bunder (bestuurder-manager Communicatie&Innovatie) vertelt over de praktijk van de Peuteropvang in Heerlen. Zij hebben 22 locaties VE in Heerlen en Hoensbroek en werken met Speelplezier en Piramide.

Welke peuters bereiken zij niet/moeilijk:

- Kinderen die naar kinderopvang/gastouderopvang gaan
- Kinderen van laaggeletterde gezinnen (16%)
- Kinderen van anderstalige gezinnen
- Kinderen van ouders die zorg mijden.

Belemmerende factoren zijn de financiering (KOT), kinderopvang versus peuteropvang en de afstemming met schooltijden.

Er is een intensieve aanpak om ervoor te zorgen dat kinderen met een VE-indicatie gebruik gaan maken van het VE-aanbod, onder andere werving via huisbezoek (na indicatie en zo nodig ook weer als plaatsing mogelijk is), intensieve samenwerking met consultatiebureaus, PR gebaseerd op de 5 pijlers van Peuteropvang Heerlen. Die 5 pijlers zijn:

- Voorlezen
- Bewegen
- Veilig spelen
- Gezond eten en drinken
- Straks naar de basisschool

Afronding

De vragen en opmerkingen in de chat in dit verslag meegenomen of tijdens de sessie beantwoord.

In de chat zijn ook nog opmerkingen en hartenkreten gemaakt die van belang zijn voor het bereik:

- De personeelskrapte is momenteel een 'remmende' factor op het bereik. Onvoldoende (VE-gekwalificeerd) personeel, hoog ziekteverzuim en veel wisselingen dragen niet bij aan het bereik. Er wordt gepleit voor herijken van de kwaliteitseisen voor pm'ers en versoepeling van de (strikte) toepassing ervan.
- Ook het vinden/hebben van voldoende ruimte voor VE-locaties kan een belemmerende factor zijn voor het bereik.
- Het systeem/stelsel waarbinnen de VE wordt aangeboden, gefinancierd en uitgevoerd is te ingewikkeld. Deze systematiek moet op de schop. Zorg voor maximale toegankelijkheid. Ontwikkelrecht voor alle kinderen.
- Hoe mooi zou het zijn om een voorschoolse groep te starten van kinderen van 2,5 tot 5 jaar met een taalachterstand. Op deze groep moet dan een leerkracht en pedagogisch medewerker staan. Je geeft dan een kind meer tijd om de taalachterstand in te halen.

Carla Bienemann vertelt dat in opdracht van OCW in mei een onderzoek van start gaat naar de personeelskrapte in de VE; dit wordt uitgevoerd door Berenschot. Oproep om hier vooral aan mee te doen als je hiervoor benaderd wordt.

Ernst Radius merkt op dat de dataverzameling met name van kleinere gemeenten soms te veel vraagt. Binnen het Ondersteuningstraject kunnen we kijken of er mogelijkheden zijn deze gemeenten daarbij te ondersteunen.

Ernst Radius bedankt alle aanwezigen en de sprekers voor hun inbreng en aanwezigheid.